

Keskuskatu on valmis

Perinteisen kävelykadun sijasta kävelyaukio

Sirkka Saarinen, toimittaja

Helsingin ydinkeskustassa sijaitsevan Keskuskadun monen vuoden peruskorjaus ja muutostyö on valmis. Keskuskatua on syystäkin kutsuttu Helsingin ensimmäiseksi oikeaksi kävelykaduksi. Sitä ei rasita muilta kävelykaduilta valitettavan tuttu huoltoajo. Myös kadun ilme poikkeaa totutusta, kadun sijasta sitä voi kutsua aukioksi. Avaruutta tuo muun muassa valaistus, joka valaisinpylväiden sijasta hoidetaan perinteisillä ripustusvalaisimilla.

Keskuskatu Helsingin ydinkeskustassa välillä Kaivokatu - Pohjoisesplanadi on valmis; virallisia avajaisia vietettiin elokuussa 2014. Hanke on ollut pitkä: vuonna 2005 rakennusviraston katu- ja puisto-osasto käynnisti Keskuskadun kävelykadun suunnittelun. Ensimmäinen vaihe eli Aleksanterinkatu - Pohjoisesplanadi välinen katuosuus rakennettiin vv. 2009–2010. Toinen vaihe, Aleksanterinkatu - Kaivokatu rakennettiin vv. 2013–2014. Ensimmäisten vaiheen rakentamista on esitelty myös *Betoni*-lehdessä (Betoni 3–2009 Reijo Järvinen ja Sirkka Saarinen).

Keskuskadun peruskorjausaikataulua tahdittivat kadun liikekiinteistöjen saneeraukset ja laajennukset, ensin Stockmannin ja sitten Makkaratalon kortteleissa.

Oikea kävelykatu

Kävelykaduksi muutettuna Keskuskatu muodostaa Helsingin kävelykeskustan rungon, joka yhdistää muita keskeisiä jalankulkualueita. Tavoitteena oli muodostaa kadusta oikea kävelykatu, jolta huoltoajo poistetaan kokonaan huoltotunnelijärjestelyillä. Keskuskadun muuttamiseen kävelykaduksi liittyy myös Pohjoisesplanadin jalkakäytävän ja Mannerheimintien risteysalueen muutokset.

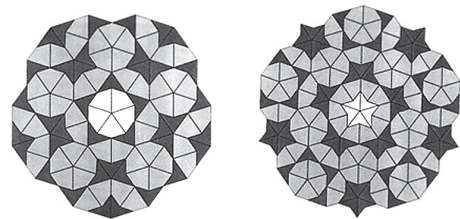
Suunnittelulle asetettiin korkeat kaupunkikuvalliset, tekniset ja esteettiset tavoitteet. Katuympäristösuunnitelma määrittelee kadun kaupunkikuvalliset suunnitteluperiaatteet sekä kadun visuaaliseen ilmeeseen ja laatuun vaikuttavat päällystys-, kalustus-, valaistus ja muut periaatteet. Lähtökohta oli, että katu päälly-

1 Uusittu Keskuskatu ulottuu Pohjois-Esplanadilta Kaivokadulle.

2 Penrose-kuvion osat.

3 Liiketilat avautuvat katualueelle.

4 Penrose-kuvio muodostuu erivärisistä ja muotoisista graniittikivistä. Kivet on saumattu märkäläästimenetelmällä kuvioalueella 8 mm saumalla ja muualla 5 mm saumalla.

2

1

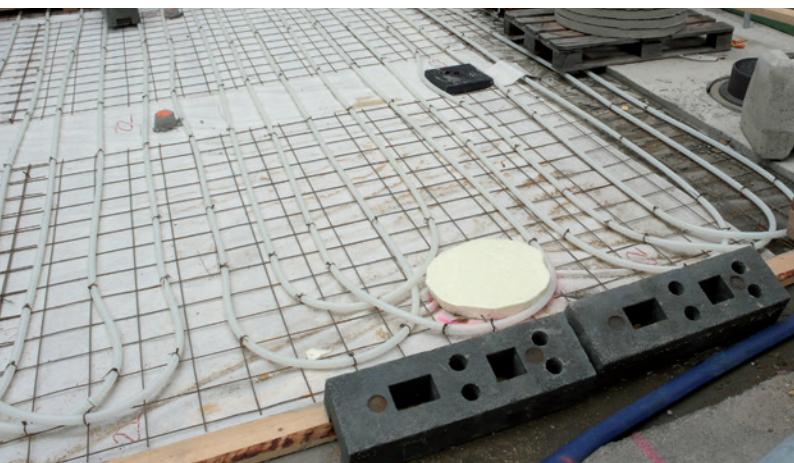
Kari Palsila

3

4

5

6 Kivet asennettiin maakostean betonin. Graniittikivien pinta on ristipähakattu.

7 Kadun sulanapitojärjestelmän energia tulee kaukolämmön paluukierrosta.

tetään luonnonkivellä ja kadulle rakennetaan sulanapitojärjestelmä.

Aleksanterinkatu – Pohjoisesplanadi osuus rakennettiin maanalaisten tilojen kannelle.

Katto, seinät ja lattia

Keskuskatu on osa laajempaa muutosta, jossa Helsingin keskusta-alue on muuttunut tehtyjen poliittisten periaatepäätösten mukaisesti kävelypainotteisemmaksi. *Arkkitehtityöhuone APRT* ja sieltä vastuuhenkilönä arkkitehti Yrjö Rossi on ollut tässä suunnittelussa mukana syksystä 2005 lähtien. Silloin Kaupunkisuunnitteluviraston ja Rakennusviraston yhteistyöhankkeena käynnistyi katu ympäristön suunnittelu, jonka kaupunkikuvallisesta osuudesta APRT on vastannut pääsuunnittelija *SITOn* konsulttina.

Keskuskadun suunnittelu perustuu Suomessa varsin uudelleen ajatukseen. "Lähtökohtana oli että Helsinkiin on mahdollista luoda kaupunkitiloja, joissa on kussakin oma tunnelmansa. Ei lähdetty perinteisestä käsityksestä, jonka mukaan kaupunkitilat ja -paikat ovat toiminnan neutraaleja, väistyviä tausta-asioita. Sen sijaan ne voivat olla sellaisia, joita ulkoilla käydessä ihastelemme: komeita katuja ja aukioita. Kaupunki-infraa, joka kiinnittää huo-

miota ja on aktiivinen kaupunkikokemuksessa", Yrjö Rossi kuvaili lähtötilannetta ensimmäisen vaiheen rakentamisen käynnistytessä.

Keskuskadun katu ympäristön suunnittelussa lähdettiin hakemaan voimakasluonteista ratkaisua, joka korostaa mahdollisimman paljon katutilaa. Tavoitetta haetaan voimistamalla tilan perusominaisuuksia: sen lattiaa, kattoa ja seiniä.

Keskuskadun katon muodostaa perinteikäs helsinkiläinen ripustusvalaistus, jota lisättiin ja tiivistettiin verkkomaiseksi. Se määrittää hienovaraisesti ja väistävasti tilan ylöspäin. Tilan seinät ovat puolestaan katuun rajautuvat komeat liiketalo, joista jokainen sai omanlaisensa julkisivuvalaistuksen.

Keskuskatu -tilan lattia on tietysti itse katu. Monivärinen graniittikiveys on ikään kuin ympäröivien sisätilojen hienojen lattiapintojen ajatuksellinen jatke.

Valmiin kadun tietokoneella tehdyssä havainnekuvassa juuri kiveyksen kuviot ja värit ovat ne, joihin huomio kiinnittyy. Todellinen näköhavainto riippuu katselukulmasta. Sadesäällä ylhäältä päin katsottuna kiveyksen kuviot ovat hyvin voimakkaat, mutta kadulla kävelijälle vaikutelma on huomattavasti rauhallisempi.

Vapaata tilaa toiminnoille

Kun kadun päällysteet ikään kuin jatkavat sisätilojen lattiapintoja, kadulle syntyy aukiomaaisuutta. Sitä korostaa myös kiinteiden kadunkalusteiden puuttuminen.

Normaalisti kävelykatu tehdään Suomessa kolmijakoisena: jalankulkua sivuilla, valaisintolpat kadun pituussuunnassa, kadunkalusteita keskilinjassa. Keskuskadulla on päinvastoin haluttu pitää katupinta hyvin puhtaana, jolloin tilan ominaisuudet korostuivat. Siitä ei tule lineaarista läpjuoksun paikkaa, vaan myös pysähtymään houkuttelevaa tilaa.

Tarkoitus ei ole kuitenkaan luoda autiota, paljasta tilaa. Päinvastoin: kadun varren kiinteistöjä kannustetaan tuomaan tilaan omia toimintojaan, myös kalusteita. Tila pysyy käyttökelpoisena myös talvella, koska kadulla on jatkuva katulämmitys. Sitä ei tarvitse aurata eikä sinne kerry lumikasoja.

Kaivokadun ajorampin kaiteet hiottua mustaa betonia

Keskuskadun Kaivokadun puoleisessa päässä on ajoramppi alla olevaan pysäköintihalliin. Peruskorjauksessa myös ramppi kaiteineen uusittiin. Kaupunkikuvallisesti vaatimaan ympäristöön

Keskuskatu Street becomes a true pedestrian street

The renovation and modification project of Keskuskatu Street in the very heart of Helsinki was executed in two stages between 2009 and 2014. Keskuskatu Street has been called the first true pedestrian street in Helsinki, without any service vehicles, which are an unfortunately common sight on other pedestrian streets. Keskuskatu is also unlike other streets in appearance, and could really be called a square. The street is paved in natural stone, and features a heating system that keeps it free from snow and ice.

The solution sought for in the design of the street environment was to create an as strong expression as possible to emphasise the street space to the maximum. This was accomplished by strengthening the basic properties of the space; the floor, the roof and the walls. The roof is created by suspended lighting traditionally used in Helsinki, with higher numbers and shorter distances to build a network-like system. It defines the space in the vertical direction in a discreet and recessive manner. The handsome business buildings along the street, on the other hand, serve as the walls of the space. Each was provided with its own personal facade lighting system.

The street itself is the floor of the street space. The multi-coloured granite paving appears to be a continuation of the indoor floors, giving the street its square-like character. This character is further enhanced by the lack of fixed street furniture

The railings of the access ramp to the underground garage were also replaced in the renovation project. The new slim railings with flowing lines were realised as impact-resistant precast dark concrete structures. All the visible surfaces of the structures were ground smooth.

haluttiin linjakkaat ja sirot, törmäyskuormat kestävät kaiteet. Ne toteutettiin betonielementteinä.

"Pieni, mutta vaativa ja meille mieluinen erikoistyö, jossa pääsimme käyttämään alan huippua olevaa hiomalinjastoamme", kertoo elementit tehneen Betoniluoma Oy:n varatoimitusjohtaja Mikko Torvela tyytyväisenä.

Vaativuutta elementtien tekoon toivat hänen mukaansa ennen kaikkea pintakäsittelyn ja muodon yhdistelmä. Mustien väribetonielementtien kaikki näkyvät pinnat hiottiin. Kaiteen U-muotoon kaartuva pääty toteutettiin kolmena palana.

Mahdollisimman tumma betoni tehtiin käyttämällä kiviaineksena mustaa gabroa ja lisäämällä valkosementtipohjaiseen betonimassaan maksimimäärä mustaa pigmenttiä.

Ajorampin kaiteet asennettiin jo viime kesänä alkuperäisen Keskuskatu-aikataulun mukaisesti. Elementit on suojattu graffitisuoja-aineella ja työmaa-ajaksi ne suojattiin vielä vanerilevyillä.

"Teimme myös yhden ylimääräisen päätypanelin. Se on meillä tehtaallamme esittelykappaleena, josta näkee käytännössä, miten hiominen usealta puolelta käytännössä onnistuu", Mikko Torvela toteaa.

Kari Palsila

8 Keskuskatu on vilkas kävelyaukio.

9 Pysäköintihallin kaide ja kaiteen U-muotoon kaartuva pääty toteutettiin hiotuilla betonielementeillä.

Maritta Koivisto

9